

MIÉRT SZÜKSÉGES A MŰSZAKI KÖNYVTÁROS MŰSZAKI IRÁNYÚ ÖNKÉPZÉSE

"Nincs olyan szénakazal, amelyre ne lehetne tenni még egy villával" - mondja egy régi közmondás. Könyvtári életünk nyelvén ezt azt jelenti, hogy ma, a rohamléptekkel fejlődő technika világában nem lehet egy embernek sem olyan mértékű felkészültsége szakmájában, hogy nélkülözhetné a továbbfejlődés intézményes vagy önképzéses útját. Ennek eszköze, az az eszköz, amelyet kulcsnak vagy lámpásnak nevezhetnénk, amely utat nyit, vagy fényt ad az ismeretek országában: a szakirodalom.

A műszaki könyvtáros központi helyet foglal el a szakirodalom és az olvasók között, ismernie kell tehát mondanivalóját, és a mondanivalók mögött meg kell látnia felhasználójukat. Ismeretek nélkül nem tudjuk a figyelmet hatásosan felhívni az egyes könyvekre, cikkekre, és így kiesik hivatásunk egyik legfontosabb eleme, az ajánlás. Ennek az ajánlásnak különösen nagy szerepe van a kevésbé magas szakmai képzettségű olvasók esetében az üzemi műszaki könyvtárakban, ahol gyakran fordul meg nem tapasztalt könyvtári olvasó is. Ilyenkor jó alkalom nyílik az olvasóval való beható foglalkozásra, és csak rajtunk áll, hogy egy-egy újabb olvasót megnyerjünk könyvtárunk számára. Az ilyen olvasók nagyon jó néven veszik a részükre nyújtott iránymutatást, hiszen időt takarítottunk meg nekik, és segítettünk legyőzni az ismeretlenbe való betekintés kényelmetlen érzését, amit a szakkatalógusban vagy más nyilvántartásban való bizonytalan keresgélés jelenthet.

A feladat a rendelkezésre álló szakirodalomnak az olvasóhoz való továbbítása, amelynek kevésbé hatásos módszere a különböző módokon általánosan történő propagálás. Legnagyobb hatásfoku propagandamódszer a közvetlen kézbe adás, szinte a munkapadokig való eljuttatás. A műszaki könyvtáros szakismereteket közöl tevékenységével, a szakirodalomban levő korszerű, új eredmények és tapasztalatok közvetlen átadásával. A szocialista műszaki könyvtáros ezt a munkáját nem spontán, hanem tudatosan és tervszerűen kell hogy végezze, mert hivatásából kifolyólag csak így vehet részt a társadalom fejlesztésében, alakításában. A hazai műszaki könyvtárak sokat fejlődtek ilyen szempontból, tulajdonképpeni többségük megalakulásuk, 1950-1954 óta. A feltétlenül megkívánható eredmény elérése érdekében azonban még sok tennivaló van a hálózat minden műszaki könyvtárában.

A hálózat könyvtárainak összállománya 1960-ban közel 18 %-kal nőtt az 1959. évi összállományhoz képest.

Ezzel szemben a hálózatban lévő 104105 fő műszaki állományu dolgozóból még mindig csak 53 931 fő, tehát alig 52 % az állandó olvasó.

Nem mutat sokkal jobb eredményt az állományegységek olvasottsá-

gának százalékos aránya sem, amely szerint a hálózatban lévő összállo-
mány 63 %-át olvasták 1960-ban.

A fenti statisztikai adatok alapján kell a műszaki könyvtárosok-
nak vizsgálat tárgyává tenni, hogy mind állományuk, mind vállalatuk
dolgozóinak melyik szakterületen lévő része nem vett aktív részt a
könyvtári forgalomban.

Ezután pedig a megfelelő dokumentumok tartalmi elemzése alapján
kell, szinte a kézbe adásig megkeresni azt az olvasóréteget, amely
érdekelte a megfelelő dokumentumok felhasználásában. Amíg ezt a tartal-
mi elemzést nem tudjuk elvégezni, bizonytalanságban vagyunk, és nem
lehet sok reményünk arra, hogy éppen a kevésbé aktív olvasók vagy e-
gyáltalán nem könyvtári tag dolgozók, pozitív előjellel kerülnek be a
műszaki könyvtár statisztikájába. Ez arra ösztönöz bennünket, hogy a
könyvtárosi hivatás kitöltését feltételező lexikális ismereteken túl-
menően, vállalatunk és szakkönyvtárunk mind több egységét ismerjük
meg minél részletesebben, mert csak így tudjuk mi magunk is megismer-
tetni és megszerettetni a szakirodalmat. Egy műszaki könyvtár fejlett-
ségét nemcsak állományegységeinek, megrendelt folyóirat- és dokumen-
tációs szolgáltatás-féleségeinek száma mutatja meg, hanem a könyvtár-
ban dolgozók műszaki intelligenciája is.

Nekünk, még az ismeretek tömegével bíró műszaki könyvtárosoknak
is el kell ismernünk azt, hogy műszaki irányú képzésünk területén is
van tennivalónk bőven, hiszen hazánk nagyütemű iparosodását nem tud-
ta nyomon követni a szakkönyvtáros-képzés, különösen a műszaki isme-
retek területén. Foglalkoznunk kell tehát hiányos oldalunkkal, hogy
megerősödjünk, és mindinkább alkalmassá váljunk szocialista társadal-
munkban betöltött sokoldalú hivatásunkra.

Ezt a szemléletet felügyeleti hatóságainknak is hathatósan támo-
gatniuk kell. A 4006/1954.sz. KGM rendelet kiegészítését képező "I-
rányelvek a KGM felügyelete alá tartozó vállalatok, intézetek műsza-
ki könyvtárainak tevékenységéhez" c. segédlet /Bp., 1956./ kimondja
a következőt: "Lehetővé kell tenni a műszaki képzettséggel nem ren-
delkező műszaki könyvtáros részére, hogy a műszaki alapképzettséget
/technikum, művezető tanfolyam stb./ megszerezze." A Dunai Vasműben
műszaki minősítő vizsgát kell tenni minden műszaki és vezető admi-
nisztratív beosztásban lévő dolgozónak, így a műszaki könyvtárosnak
is. A műszaki minősítő vizsga anyaga a műszaki egyetemi végzettségű
műszaki dolgozók részére előírt termodinamikán és matematikai sta-
tisztikán kívül: gyárismeret, gyártechnológia, valamint politikai
gazdaságtan, üzemgazdaságtan és szervezési- és munkaügyi ismeretek
is. Tehát addig is meg kell találni a műszaki irányú önképzéshez a
megfelelő formát, míg felügyeleti hatóságaink megoldják a hálózatba
tartozó műszaki könyvtárosok műszaki ismereteinek bővítését célzó,
esetleg állami szintű továbbképzését. Ezt a kérdést a könyvtári fel-
ügyeleti szervek napirenden tartják, és elsőrendű fontosságot tulaj-
donítanak neki. Nem könnyű feladat azonban a hálózatban dolgozó kb.
200 főfoglalkozású és kb. 800 mellékfoglalkozású, különböző termelé-
si tevékenységet folytató vállalatnál dolgozó, különböző előképzett-
ségű, koru stb. műszaki könyvtárosok képzésének mélységű műszaki irányú to-
vábbképzésének a megszervezése.

Ezt a feladatot napjainkban sietteti a műszaki fejlesztés vonalán megindult állami szintű fejlődés is, amelynek egyik szellemi és anyagi bázisa a műszaki könyvtárak személyi és dokumentum állománya. Ez a fejlődés parancsolóan írja elő a műszaki könyvtárakban dolgozó könyvtárosok műszaki irányu képzését, a megfelelő szakosodást.

A második öt éves terv szerint az ipari termelés növekedésének legalább 70 %-át a munka termelékenysége növekedésének kell adnia. A magyar könyvtárügy második öt éves tervének műszaki könyvtárosokra vonatkozó részét a mélyebb műszaki irányu képzésen alapuló, a fenti tervek teljesítéséért folyó lelkes munkával kell megvalósítanunk. Ezért szükséges a műszaki könyvtáros műszaki irányu önképzése.

KORONCZAY Béla

= . =

002.66

A DÍMÁVAG GÉPGYÁR DOKUMENTÁCIÓS TEVÉKENYSÉGE

Az utóbbi években egyre több gyártmányunk hirdeti a világ különböző országaiban a magyar ipar fejlődését, és ez az eredmény vállalatunk dolgozóinak nagy táborát a műszaki színvonal még fokozottabb emelésére ösztönzi.

A dolgozók alkotó készsége és új iránti érdeklődése vállalatunk dokumentációs szervét arra készítette, hogy dokumentációs tevékenységét vállalatunk egész területére az adott lehetőségek mellett minél szélesebb körben kiépítse. Felismerte a dokumentáció szerepét, és az eddigi hiányosságok figyelembevételével, valamint a szerzett tapasztalatok segítségével közel 3 éve átszervezte a dokumentációs tájékoztatást, s az eddigi tapasztalatok alapján munkája eredményesnek is bizonyult.

Vállalatunkat egy központi szerv és 12 gyáregység alkotja. A központ különféle főosztályokból áll - Főtechnológia, Tervező-főosztály, Energia, Műszaki fejlesztés, Üzemszervezés stb. -, amelyeknek hatásköre valamennyi gyáregységre kiterjed.

A gyáregységek két főosztályhoz tartoznak: Hidegmegmunkálás és Melegmegmunkálás. A gyáregységeknek önálló vezetése és elszámolása van, vagyis minden gyáregységnek külön-külön van műszaki vezetője, technológiai osztálya stb. A gyáregységek meghatározott időben önállóan tartanak termelési értekezleteket, majd a főmérnök által meghatározott napon közös gyáregységvezetői értekezlet van bevezetve.